

Indledning:

"I Emil fra Lønneberg siger Emil "*Du og jeg, Alfred*" – og det tænker jeg sommetider på, fordi sammen kan vi faktisk rigtig meget", citat Helle Barsøe.

Her er nogle af de områder nævnt, hvor vi sammen skaber merværdi i et stærkt samarbejde mellem borgere/foreninge/ildsjæle, indenfor de politiske rammer og med forvaltningen Kultur-, Fritid- og Landdistrikter som dem, der enten yder hjælp til selvhjælp, understøtter eller udfører.

1. Sønderborg Breakdown:

En borger (lærer på IHS) har en idé til et street culture event, som han ønsker at brede ud i hele byen. Vi går ind og knytter de rigtig samarbejdsparter sammen, bidrager til at skabe de rigtige rammer (tilladelser + merværdi + pr + finansiering + input til fundraising) og hver del event i evntet har ansvaret for at deres event bliver til noget. Vi står bag og koordinerer, støtter og har overblik.

2. Sønderborg Ungdomsråd:

Kommunen (ungekoordinator) og unge borgere samarbejder om at unge bliver hørt og inddraget i kommunale anliggender. Samtidig er dette en platform for, at unge selv kan skabe og udforme, mens jeg støtter og understøtter.

3. Sønderborg Student Foundation (SSF):

Kultur og Fritid betaler et lille honorar til at de unge selv kan skabe arrangementer, events og tiltag, som giver mening for dem. Vi tilbyder bare få ressourcer og rammer, som gør det nemmere for dem at gøre det, de er bedst til.

Senest har de deltagende landsbylaug i pilotprojektet: "Bæredygtige kollektive transportkoncepter i landdistrikterne" lavet et tæt samarbejde med SSF omkring et delebils koncept kaldet "Country Car". Landsbylauget i Dynt-Skelde-Gammelgab ønskede at give de unge mulighed for at afprøve en delebil i 8 måneder, der skulle bringe de unge studerende til landdistrikterne og ikke de unge fra landdistrikterne til byen. Pilotprojektet er i høj grad borgerdrevet, da det er landsbylaugene og SSF's bestyrelse, der udarbejdet konceptet, mens administrationen understøtter bedst mulig.

4. Sønderborg Bibliotek:

Biblioteket Sønderborg har i en årrække afholdt kulturelle arrangementer i de forskellige lokalområder i Sønderborg Kommune. Baggrunden har været ønsket om, at opnå en mere ligelig fordeling af disse kulturelle arrangementer, således det ikke alene er koncentreret om Sønderborg by.

Arrangementerne afholdes og har hidtil været i tæt samarbejde med lokale restauratører eller forsamlingshuse. Biblioteket ser gerne en tættere dialog med de forskellige Landsbylaug i forhold til at etablere samarbejder om kulturelle arrangementer, hvor det giver mening. Samarbejdet med Sundeved Forsamlingsgaard har været meget eksemplarisk og der er fortsat en god og konstruktiv dialog om planlægning og afvikling.

Bibliotekets ambition er, at kunne understøtte de forskellige lokalområder og medvirke til at initiere evt. arrangementer eller medvirke direkte i planlægning og afvikling. Der har i den forbindelse været mødt stor velvilje fra lokale restauratører om samarbejde og afvikling af arrangementer. Det har overvejende været større og kendte navne på plakaten, når konceptet "Biblioteket ruller ud" er blevet tilrettelagt. Her er et udpluk af diverse arrangementer og lokaliteter. Arrangementerne afholdes primært i efterårssæsonen.

Naser Khader	10. september 2015 Strandkroen, Vemmingbund Strandvej 52, Broager
Mette Fugl	8. oktober 2015 Nørherredhus, Mads Clausens Vej 101, Nordborg
Erling Jepsen	18. marts 2015 Forsamlingsgaard, Sundeved, Vester Sottrup
Nicola Koppel	25. februar 2014 Ballebro Fægekro, Færgevej 5, Blans
Steffen Kretz	9. oktober 2014 Kirke Hørup Stationskro, Kirke Hørup

5. Generelt samskabende elementer:

Rådgivning og kvalificering i forbindelse med ansøgninger ifm f.eks. dansk – tyske projekter. (både i dansk-tysk kulturaftale regi og når det gælder Interreg projekter som f.eks: KulturDialog og KursKultur. Informationer der er sendt ud fra centrale steder, nyhedsbreve sendes målrettet videre. Dermed også til aktører i landdistrikterne.

Det kan være alt fra ”nice to know” informationer til tilskudsmuligheder / fonde til f.eks. den meddelelse jeg sendte ud til dig forleden dag omkring et stort øko marked på Schloss Gottorf, der blev sendt til bl.a. Økolandsbyen.

Vedhæftet ses referat fra mødet i Kulturelt Forum, hvor emnet var ”landdistrikter”. Her er markeret med gult de forslag, som enten allerede er i støbeskeen eller som er skrevet ind som et indsatsområde for landdistriktsudvalget.

6. Kunst:

Som eksempel kan jeg nævne, at vi i forbindelse med ”Påskeudstillinger i Sønderborg Kommune” hvor der er udstillingssteder i Holm, Nørreskoven, Købingsmark, Nordborg, Havnbjerg, Dyvig, Svenstrup, Skovby, Holm, Augustenborg, Broager, Mjang, Asserballe og et enkelt sted i Sønderborg, og som er et samarbejde hvis formand Karsten Dykjær vi samarbejder med i forbindelse med at få budskabet bredt ud – langt ud. Jeg sender information/PR ud til hele det netværk vi har syd for grænsen og uden for Sønderborg Kommune. De får også et tilskud fra kommunen.

7. Artibs – Galleri for Fotokunst, Holm. www.artibs.com

Er vi i gang med at hjælpe med kontakt til tyske fotokunstnere af samme kaliber. Har også hjulpet med at sende informationer om galleriets kunstudstillinger i forbindelse med Copenhagen Fotofestival og påskens udstilling målrettet ud til især tyskere, hvor fotokunst har en anden status end herhjemme. Han taler med alle der kommer til galleriet, og derfor ved jeg at det har en ret god effekt når jeg sender videre ud i netværket.

8. FremmedArt der rykker (<http://sonderborgkom.dk/fremmed-art-der-rykker/>)

Et eksempel på at kunst af udenlandske kunstnere ikke kun er et fænomen i midtbyen, men også i landdistrikterne. Dette er et projekt, der signaliserer, at også landsbyerne er en del af en globaliseret verden.

I dette projekt har vi hele vejen igennem været i samarbejde med Landsbylaugene, som suverænt bestemmer, om de vil have en skulptur, hvor de vil have kunstværkerne placeret og som selv bestemmer hvad de vil arrangere ift at markere hvor i verden kunstneren kommer fra.

9. Koncerter – Musik

folkBaltica afholder koncert også ude i landdistrikterne. F.eks. på Nygaard i Nørreskoven, Frøken Jensen i Skelde og Cathrinesminde Teglværksmuseum i Iller. (Stine Dudda har fotos fra disse koncerter 2015. Fotos der må bruges offentligt).

Uden et samarbejde mellem aktører i landsbyerne og forvaltningen ville disse koncerter ikke finde sted i landdistrikterne. Vi supplerer hinandens kompetencer. En udfordring er dog, at vi ved koncerter i landdistrikter ikke har meget publikum fra nærområdet. De fleste publikummer kommer fra helt andre steder.

I f.eks. Skelde og Cathrinesminde kommer publikum fra Husum, Schleswig, Flensburg, Sønderborg, Aabenraa, Tønder – men ikke fra selve lokalområdet/landsbyen. Det har så bevirket, at der i år er en koncert på Nygaard, mens de resterende 3 koncerter i Sønderborg afholdes i byen.

Det er måske noget man bør arbejde på lokalt – at støtte op omkring de koncerter der lægges i landsbyerne. Festivalen er ikke en kommunal festival, men en del af et dansk – tysk samarbejde, hvor kommunen sammen med de lokale går ind og få koncerterne ud i landdistrikterne.

www.folkbaltica.dk

10. Opera i Nørreskoven

Et eksempel på et samarbejde, hvor kommunen går ind og arrangerer sammen med de lokale ildsjæle. Uden kommunal hjælp både i f t økonomi, kompetencer og personaletimer kunne de lokale ildsjæle ikke afholde et sådant arrangement. De bidrager så med alle de ting de kan.

11. Festivaler:

Gråsten Æblefestival: Et eksempel på, at en gruppe ildsjæle vil starte noget op. Ved hjælp af et samarbejde får vi sammen sat struktur på det organisatoriske, således at alle de lokale ildsjæle hver især styrker projektet ved at bruge hver især deres stærke sider, og ved samarbejdet med forvaltningen samtidig at få meget ny viden og nye kompetencer.

At forvaltningens hjælp er "hjælp til selvhjælp", således at ildsjælene får styrket deres kompetencer og bliver mere og mere selvkørende, men stadig har forvaltningen som fast støttepunkt er et stort plus – for alle involverede. Igen sender vi meget målrettet information videre til styregruppen og arbejdsgrupperne.

12. Teater:

Det lille Teater, Ladegårdsskov har vi et tæt samarbejde med. Både ift formidling, dansk-tysk samarbejde og fremover er de en del af en kulturtjeneste til House of Creativity. Se her: www.lille-teater.dk

13. Kulturtjenesten:

Det kunne Nydamselskabet og Seppe Als måske også blive en del af – i samarbejde med House of Creativity.

14. Projektstøtte team:

Et uformelt projektstøtte team i kommunen med udspring hos Sekretariat for landdistrikter, der efter et landsbylaugs henvendelse / borgerhenvendelse inviterer ressourcepersoner ind fra flere forvaltninger til kvalificering af idéen. Et konkret resultat heraf er "Økolandsbyen Soleng" på Broagerland (med p.t. 11 nye borgere) og på tegnebrættet er Æ'Sauna. En idé om et slot nær Asserballe blev "vejet for let" og blev ikke gennemført – men det er også et resultat.

15. Andet:

Kulturlandsbyen6300 – samarbejde ift forskellige arrangenter og ikke mindst "mulige muligheder". www.kulturlandsbyen6300.dk

Orgelfestival Sønderjylland-Schleswig og *Orgelatlas Sønderjylland-Schleswig* har et tæt samarbejde med de lokale kirker og organister, - med en positiv indvirkning på antal publikummer.
www.orgelfestival-sja-sl.com

16. Gerndarmstien:

Går ud fra der var et tæt samarbejde med de lokale landsbylaug ift. opgraderingen af Gendarmstien. Den ekstra fokus med bl.a. dannelse af en venneforening har afstedkommet 3 nye B&B-overnatningssteder indenfor det sidste år. www.gendarmsti.dk

17. Fundraising:

Vi får via forskellige nyhedsbreve og tjenester information om mange muligheder for at skaffe eksterne midler til kulturprojekter. Disse sendes målrettet videre, hvilket også viser, hvor vigtig det er at være i dialog med hinanden, allerede når der udvikles nye ideer og lægges planer. Vi hjælper også mange med at kigge deres ansøgninger igennem og ofte kvalificere dem.

18. Generel information:

Forvaltningen informerer generelt byboerne/andre meget omkring alt det der sker ude i landdistrikterne. Er vi vidende om et specielt arrangement, tiltag mv. der kan have interesse for andre end landsbyboerne selv, så formidler vi gerne ud. Er landsbyerne mon bevidste om at de til sådanne tiltag også kan bruge www.sønderborg.dk

19. Foreningshuse:

Foreningslivet er vigtigt, specielt i de mindre byer. De lokale mødesteder har stor værdi og er med til at holde sammen på det hele. Her mødes folk til de lokale arrangementer som ringridning, sport, fælles spisning, kulturelle sammenkomster, mødeaktiviteter m.m. I kommunen har vi eksempler på, hvordan flere foreninger er gået sammen om foreningshuse:

- 1) Bakkensbro i Ullerup. Den gamle skole er omdannet til et velfungerende foreningshus med rigtig mange brugere. Huset kom i stand efter en række frivillige ønskede at omdanne skolen til et foreningshus. I dag drives huset af en række lokale frivillige, der løbende holde huset ved lige og bygge om
- 2) Notmark Gl. Skole. Igen en række lokale frivillige, der ønsker at gøre brug af en tom skole, og omdanne det til et foreningshus.

Husene er med til at binde de mindre byer og lokalsamfund sammen.

20. Sønderborg modellen – ”fra landsbytosser til aktive medborgere” (citater Poul Valdemar Nielsen)

Organisationen på landdistriktsområdet tegnet et stærkt funktionelt netværk mellem borgerne i landsbyerne, politikerne og administrationens forskellige fagområder. Modellen bruges til at kommunikere, skabe involvering og medborgerskab.

Landdistriktsudvalgets indsatsområder er skabt direkte af input fra landsbylaugene, mens Landbyforum er dér, hvor emner bliver drøftet og delt i to; Hvad kan vi selv gøre? Hvad skal kommunen hjælpe med?

(Folderen med indsatsområder er omdelt)

Byrådet har beskrevet visionen og rammerne, og dette bliver ledestjernen, som alle arbejder hen imod: at landsbyerne er levende og eftertragtede bomiljøer med en lokalforankring i kommunen. Livskvaliteten er høj og sammenholdet stærkt med aktiviteter og fysiske mødesteder.

Rollefordeling:

1) Landsbylaugene er bidragsydere med ideer, lokal viden og indsigt, engagement, lokal arbejdskraft. De:

- a) informere via Infoland-platformen til egne borgere, mellem landsbylaug og til/fra kommunen
- b) videndeler med hinanden ved fællesmøder
- c) skriver visioner og strategier ned i de lokale udviklingsplaner, så der er noget konkret og fælles at arbejde henimod
- d) koordinerer internt i landsbyen og eksternt med det omkringliggende samfund og kommunen.

2) Politikere

- a) sikrer tidlig inddragelse i planer for landsbyerne, så resultatet er et kvalificeret beslutningsgrundlag og en effektiv implementering
- b) de udfordrer og stiller spørgsmål til landsbylaugens mange lokale visioner og idéer
- c) går ikke med på snakken om "udkantsdanmark" – Sønderborg er et andet sted
- d) arbejder for at sikre hurtig og fleksibel sagsbehandling
- e) skaber muligheder for at mødes – lokale mødesteder

3) Ansatte i kommunen forsøger at:

- a) lytte til de lokale - de er også eksperter
- b) sætter sig i borgerens sted og er ikke bange for at miste indflydelse, kontrol og arbejde
- c) arbejde på tværs i landdistriktsregi og binde land og by sammen